

Kulturutskottets yttrande 2022/23:KrU1y

Upphovsrätten på den digitala inre marknaden

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har beslutat att ge kulturutskottet tillfälle att senast den 10 november 2022 yttra sig över proposition 2021/22:278 Upphovsrätten på den digitala marknaden och följdmotioner som väckts med anledning av propositionen.

Kulturutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen i de delar som berör utskottets beredningsområde, dvs. propositionen i sin helhet samt de följdmotioner som lämnats med anledning av propositionen, motion 2022/23:27 av Elin Söderberg och Amanda Lind (båda MP) och kommittémotion 2022/23:20 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V).

Kulturutskottet föreslår att näringsutskottet tillstyrker propositionens förslag och avstyrker samtliga motionsyrkanden.

I yttrandet finns två avvikande meningar (V, MP) och ett särskilt yttrande (S).

Utskottets överväganden

Propositionen

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås nya regler på upphovsrättsområdet som syftar till att anpassa upphovsrätten till den senaste tekniska utvecklingen. Med förslagen genomförs EU-direktivet om upphovsrätten på den digitala inre marknaden (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/790 av den 17 april 2019 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG). Bland annat föreslås nya inskränkningar i upphovsrätten för att underlätta undervisning och forskning och för att kulturarvet ska kunna bevaras. Nya bestämmelser föreslås också för att förbättra förutsättningarna för att fritt kunna återge äldre konstverk.

I propositionen föreslås också att framställare av presspublikationer ges en ny ensamrätt till sina publikationer för att tidningsföretagen ska kunna få ersättning när deras material används på internet. Vidare föreslås en ny avtalslicens för att underlätta för användare och rättsinnehavare genom att möjliggöra heltäckande avtal i situationer där presspublikationer utnyttjas på internet.

Nya regler föreslås för att reglera ansvaret för leverantörer av tjänster på internet där användarna själva laddar upp material. Bestämmelserna som föreslås innebär att leverantörerna ska ingå avtal med de rättsinnehavare som vill det, men också att de ska vara skyldiga att i flera avseenden agera i förhållande till material som mot rättsinnehavarens vilja laddas upp på tjänsterna. Särskilda regler föreslås för att skydda tjänsternas användare.

Slutligen föreslås ett antal bestämmelser som avser att stärka avtalspositionen för upphovsmän, utövande konstnärer och fotografer när de överlåter sina rättigheter till förlag, producenter, tidningar och andra aktörer på den upphovsrättsliga marknaden.

Upphovsrättsligt ansvar för vissa onlinetjänster

Genom direktivet harmoniseras upphovsrätten ytterligare inom EU. I direktivets fjärde avdelnings andra kapitel finns bestämmelser som reglerar det upphovsrättsliga ansvaret för vissa typer av leverantörer av informationssamhällets tjänster (artikel 17). Det rör sig om tjänster där det är användarna som laddar upp det innehåll som man kan ta del av med hjälp av tjänsten. Bestämmelserna syftar till att skapa bättre förutsättningar för rättsinnehavarna att ingå avtal med tjänsteleverantörerna om ersättning för användningen av det innehåll som laddas upp av användarna utan tillstånd från rättsinnehavarna. De reglerar också vilka åtgärder tjänsteleverantörerna måste vidta för att hindra tillgång till sådant innehåll som rättsinnehavarna särskilt

anmält till tjänsteleverantören. Därutöver finns bestämmelser om förhållandet mellan tjänsteleverantörer och de som använder sig av tjänsten.

En ny ansvarsbegränsning för tjänsteleverantörer föreslås införas. En tjänsteleverantör ska, enligt förslaget, inte ansvara för en olovlig överföring om leverantören, i de fall denne har fått en välgrundad underrättelse från rättsinnehavaren, skyndsamt hindrar tillgång till innehållet. För att undgå ansvar ska leverantören därutöver ha gjort det som skäligen kan krävas för att få tillstånd för de överföringar till allmänheten som görs på tjänsten och för att säkerställa att innehåll som medför intrång i upphovsrätten till verk som rättsinnehavarna har försett leverantören med relevant och nödvändig information om, inte görs tillgängligt på tjänsten. Vid bedömningen av om leverantören har gjort vad som skäligen kan krävas ska det särskilt beaktas vilken typ av tjänst leverantören tillhandahåller, vilken publik och omfattning tjänsten har, vilken typ av verk användarna av tjänsten laddar upp samt vilka lämpliga och effektiva medel för att vidta åtgärder som finns tillgängliga på marknaden och leverantörens kostnad för dem. De åtgärder tjänsteleverantören ska vidta för ansvarsfrihet ska inte hindra leverantören från att vidta nödvändiga åtgärder för att uppfylla sina skyldigheter att inte hindra tillgång till lagligt innehåll. Nystartade tjänster föreslås under vissa förutsättningar undantas från skyldigheten att göra det som skäligen kan krävas för att säkerställa att innehåll som medför intrång i upphovsrätten inte görs tillgängligt på tjänsten.

Ersättning

I propositionen föreslås att det införs en ny bestämmelse om rätt till ersättning. När en upphovsman i ett avtal överlåter sin upphovsrätt till någon som avser att utnyttja rätten i förvärvsverksamhet, ska upphovsmannen ha rätt till skäligen ersättning. Avtalsvillkor som inskränker rätten föreslås vara ogiltiga. Rätten förslås även gälla för utövande konstnärer och framställare av fotografiska bilder.

Rätt till information

De särskilda bestämmelserna i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, upphovsrättslagen, om rätt till information vid förlagsavtal föreslås nu ersättas med nya generella bestämmelser om rätt till information. Den som förvärvat upphovsrätt till ett verk av upphovsmannen ska, enligt förslaget, minst en gång per år lämna aktuell, relevant och uttömmande information till upphovsmannen om de sätt på vilka verket har utnyttjats, samtliga intäkter som förvärvaren har haft från utnyttjandet och den ersättning som upphovsmannen har rätt till, under förutsättning att förvärvaren har haft intäkter från utnyttjandet av verket eller upphovsmannens ersättning är beroende av i vilken omfattning verket utnyttjas. Vid bedömningen av omfattningen av den information som ska lämnas ska de särskilda förhållandena i den aktuella sektorn beaktas. Om det med hänsyn till de

intäkter som utnyttjandet av ett verk har gett upphov till skulle innebära en oproportionerlig administrativ börda att lämna sådan information, ska informationen, enligt förslaget, få begränsas till vad som rimligen kan krävas. Om upphovsmannens bidrag till verket, eller upphovsmannens bidrag i förhållande till ett annat verk där verket ingår, inte är betydande, ska upphovsmannen ha rätt till informationen endast om han eller hon behöver den för att kunna ställa krav på ytterligare skälig ersättning. I sådana fall ska upphovsmannen få informationen på begäran. Om förvärvaren inte har tillgång till information som upphovsmannen har rätt till, men informationen finns tillgänglig hos någon som utnyttjar verket med förvärvarens tillstånd, ska upphovsmannen ha rätt att på begäran få informationen från denne. Vid en sådan begäran ska förvärvaren, enligt förslaget, informera upphovsmannen om identiteten på den som utnyttjar verket. Avtalsvillkor som inskränker rätten till information föreslås vara ogiltiga. Information ska vid tillämpning av lagen (2018:558) om företagshemligheter anses lämnade i förtroende i samband med en affärsförbindelse, om den som lämnar informationen har angett att den utgör en företagshemlighet. Rätten till information föreslås gälla också för utövande konstnärer och framställare av fotografiska bilder.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Lagen föreslås vidare tillämpas på verk och prestationer som har tillkommit före ikraftträdandet. Äldre bestämmelser föreslås fortfarande gälla för åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. Den nya bestämmelsen om upphovsmäns, utövande konstnärers och fotografers rätt till ytterligare skälig ersättning föreslås dock gälla även avtal som har ingåtts före ikraftträdandet men tidigare den 1 januari 2003. I fråga om sådana avtal ska, enligt förslaget, upphovsmannen, den utövande konstnären eller framställaren av en fotografisk bild ha samma rätt till information som en upphovsman vars bidrag till ett verk inte är betydande.

Motionerna

Upphovsrättsligt ansvar för vissa onlinetjänster

I kommittémotion 2022/23:20 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 1 föreslås att lagtexten ”gjort det som skäligen kan krävas” i regeringens förslag till 52 1 § ska ersättas med ”gjort vad de har kunnat” i relation till tjänsteleverantörens arbete för att söka avtal. I samma motions yrkande 2 begärs också ett förtydligande av vilken information leverantörerna behöver lämna för att bevisa att de har vidtagit tillräckliga åtgärder för att hindra tillgång till olovligt innehåll.

Även i motion 2022/23:27 av Elin Söderberg och Amanda Lind (båda MP) yrkande 1 framförs att 52 1 § bör ändras i enlighet med direktivet genom att

man ersätter ”gjort det som skäligen kan krävas” med direktivets lydelse ”gjort vad de har kunnat”.

Ersättning

I kommittémotion 2022/23:20 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med lagtext som stämmer överens med direktivet i fråga om en lämplig, skälig och proportionerlig ersättning. I motionen framförs bl.a. att bestämmelserna om ersättning är en mycket viktig del av direktivet och att det möjliggör en bättre situation för upphovsmän och kulturskapare. I samma motions yrkande 4 framförs att regeringen bör återkomma med förslag på lagtext för att tydliggöra att engångsbelopp eller friköp som regel ska anses oskäliga.

I motion 2022/23:27 av Elin Söderberg och Amanda Lind (båda MP) yrkande 3 föreslås att behovet av tvingande lagvalsregler utreds. I motionen konstateras att artikel 18 i upphovsrättsdirektivet föreskriver att upphovspersoner ska ha rätt till lämplig och proportionerlig ersättning, vilket föreslås implementeras genom 29 § upphovsrättslagen. Motionärerna befarar att denna tvingande bestämmelse dock kan komma att kringgå genom att utländska bolag hävdar att svensk rätt inte ska tillämpas på avtalen, som t.ex. är fallet i video on demand-sektorn där amerikanska bolag oftast kräver att amerikansk rätt ska tillämpas. Detta innebär, anför motionärerna, en konkurrensnackdel för de svenska och europeiska bolag som följer upphovsrättsdirektivets regler.

Rätt till information

Lorena Delgado Varas m.fl. (V) framför i kommittémotion 2022/23:20 yrkande 5 att regeringen bör återkomma med ett förslag till lagtext för att avgränsa begränsningen av undantaget administrativt betungande till mer specificerade och legitima situationer. I motionens yrkande 6 efterlyses en förenklad process för att underlätta upphovsrättspersoners informationsinhämtning i fall med underlicenstagare. Motionärerna föreslår att regeringen ska återkomma med förslag om detta.

I motion 2022/23:27 av Elin Söderberg och Amanda Lind (båda MP) yrkande 2 anför att det ytterligare bör undersökas hur rättighetshavare ska få löpande tillgång till adekvat information om hur deras verk används, även i tredje led. I motionen anför att det utan tillförsäkrad insyn i hur verk används, både i andra och i tredje led, blir omöjligt att bedöma om rättighetsinnehavarens ersättning är skälig.

Uppföljning och utvärdering

I kommittémotion 2022/23:20 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 7 anför att det bör göras en uppföljning av genomförandet under mandatperioden. I motionen framförs vikten av ett enhetligt och sammanhängande regelverk för såväl kulturskapare som kulturinstitutioner.

I motion 2022/23:27 av Elin Söderberg och Amanda Lind (båda MP) yrkande 4 föreslås att den svenska implementeringen av upphovsrättsdirektivet utvärderas löpande. I motionen framförs bl.a. att det är viktigt att det finns en beredskap för att vidta åtgärder om det är nödvändigt och att en utvärdering bör ta hänsyn till utfall i domstol samt andra länders implementering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka vikten av förbättrade förutsättningar för kulturskapare. För kulturarbetare och för branschen är frågor om upphovsrätt helt centrala. Inte minst den digitala utvecklingen har lett till svårigheter för kulturskapare att få överblick över användningen av sina verk och prestationer. Den har också inneburit att kulturskapare alltmer sällan får skäliga, lämpliga och proportionerliga ersättningar för användningen av sina verk.

Utskottet välkomnar därför implementeringen av direktivet som syftar till att skapa en bättre balans mellan parterna på den upphovsrättsliga avtalsmarknaden och en rättvisare fördelning av de intäkter som genereras av kreativt innehåll, inte minst på nätet. Med harmoniserade regler skapas förutsättningar för fler kulturarbetare att få en rimlig chans att försörja sig.

Utskottet vill dock understryka vikten av att reglerna inom EU är lika. Därför är det oroande att den tidigare regeringen har valt ett förslag till implementering som skiljer sig från övriga länder i EU. I förslaget finns ändringar av begrepp och kriterier som riskerar att ge kulturbranschen en omöjlig situation och ett lapptäcke av nationella regleringar.

Ett av förslagen gäller ”best efforts”. Enligt de nya reglerna ska plattformarna vidta ”best efforts” för att få licensavtal på plats och därmed säkerställa att användarna har rätt att dela upphovsrättsligt skyddat material. I propositionen föreslås ordalydelsen ”gjort vad som skäligen kan krävas” i stället för att använda den officiella översättningen ”gjort vad de har kunnat”. Kulturutskottet menar att Sverige inte bör införa en egen tolkning av begreppet ”best efforts” utan lydelsen bör i likhet med andra EU-länder vara ”gjort vad de har kunnat”. Vi föreslår dock i detta skede inte någon ändring av lagtexten.

EU-direktivet skulle ha varit implementerat den 7 juli 2021 och EU-kommissionen har därför inlett ett överträdelseförfarande mot Sverige. Vi anser därför att det är nödvändigt att bestämmelserna kommer på plats och att propositionen bifalls i sin helhet. Utskottet konstaterar också att propositionens förslag sammantaget innebär väsentligt förbättrade villkor för kulturskapare. Utskottet avser dock att fortlöpande noga följa arbetet med implementering av direktivet vad gäller dess konsekvenser för kulturskaparna.

Sammanfattningsvis anser kulturutskottet att näringsutskottet bör tillstyrka propositionens förslag och avstyrka samtliga motionsyrkanden.

Stockholm den 10 november 2022

På kulturutskottets vägnar

Amanda Lind

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Amanda Lind (MP), Robert Hannah (L), Bo Broman (SD), Lawen Redar (S), Kristina Axén Olin (M), Angelika Bengtsson (SD), Jonas Andersson (SD), Ewa Pihl Krabbe (S), Peter Ollén (M), Vasiliki Tsouplaki (V), Roland Utbult (KD), Catarina Deremar (C), Runar Filper (SD), Kristoffer Lindberg (S), Carl Nordblom (M), Louise Thunström (S) och Annette Rydell (S).

Avvikande meningar

1. Upphovsrätten på den digitala inre marknaden (V)

Vasiliki Tsouplaki (V) anför:

Jag anser att formuleringen ”gjort vad de har kunnat” bättre stämmer överens med direktivets intentioner och att lagtexten således borde ha formulerats på detta sätt. De farhågor som lyfts av remissinstanser om att en för mjuk skrivning kan leda till att mindre rättighetsinnehavare inte erbjuds ersättning är viktiga att ta på allvar. Det är viktigt att tjänsteleverantörernas ansvar för att söka avtal är tydligt och svårt att runda. Jag menar att det är en svår balansgång i artikel 17 när det gäller hur tjänsteleverantörerna ska agera för att på bästa sätt hantera avvägningen mellan rättighetshavarnas intresse och användarnas informations- och yttrandefrihet. Det ställs på sin spets i kravet på tjänsteleverantörer att inte tillgängliggöra specifika verk som rättighetshavarna har försett tjänsten med relevant och nödvändig information om men samtidigt inte använda sig av filter som försvårar för användarna.

I rapporterings- och informationskravet finns krav på åtgärder i relation till artikel 17. Många remissinstanser har reagerat på att dessa krav på åtgärder är otydliga. Jag delar den uppfattningen och anser därför att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förtydligande av vilken information leverantörerna behöver lämna för att bevisa att de har vidtagit tillräckliga åtgärder för att hindra tillgång till olovligt innehåll.

Jag har också synpunkter på formuleringen vad gäller upphovsmannens rätt till ersättning. I artikel 18 i EU-direktivet regleras att ersättningen ska vara lämplig och proportionerlig. Det är en bra skrivning som nu lämnar utrymme för att de ekonomiska intäkterna ska flyttas från storföretag till de som skapat verket. ”Skälig ersättning” är inte är samma sak som ”lämplig, skälig och proportionerlig ersättning”, som jag menar i större utsträckning stämmer överens med direktivets text. Regeringen lyfter att uttrycket skälig ersättning redan existerar i upphovsrättslagen och att formuleringen inte står i motsättning till att ersättningen också ska vara proportionerlig och lämplig. Den svenska lagstiftningen bör dock vara lika skarp som i direktivet, och jag anser att regeringen bör återkomma med en text som överensstämmer med detta. Jag anser också att regeringen bör återkomma med förslag på lagtext för att tydliggöra att engångsbelopp eller friköp som regel ska anses oskäliga.

För att en upphovsrättsperson ska kunna avgöra om denne fått skälig, lämplig och proportionerlig ersättning behöver denne få tillgång till relevant information, och det är en bärande del av direktivet. Flera av remissinstanserna oroar sig för att tjänsteleverantörerna kan komma att undanhålla fakta med hänvisning till att det är administrativt betungande att ta fram dem. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med ett förslag till lagtext för att avgränsa begränsningen av undantaget administrativt betungande till mer specificerade

och legitima situationer liksom med förslag till förenklad process för att underlätta upphovsrättspersoners informationsinhämtning i fall med underlicenstagare.

Jag anser vidare att det bör göras en uppföljning av implementeringen av direktivet under denna mandatperiod.

Det innebär sammanfattningsvis att näringsutskottet bör tillstyrka propositionens förslag, kommittémotion 2022/23:20 (V) yrkandena 1–7 samt motion 2022/23:27 (MP) yrkandena 1, 2 och 4.

2. Upphovsrätten på den digitala inre marknaden (MP)

Amanda Lind (MP) anför:

Det är viktigt att den svenska implementeringen av upphovsrättsdirektivet dels säkrar yttrandefrihet och frihet för användare, dels innebär en reell förbättring för rättighetshavare.

Jag menar därför att det behövs dels justeringar på vissa punkter i lagförslaget, dels ett ställningstagande om löpande utvärdering av implementeringen av lagstiftningen med hänvisning till dess stora betydelse och att Sverige inte bör avvika väsentligt från övriga länder i sin tillämpning på ett sätt som drabbar upphovspersoner negativt. Därför föreslår jag också att regeringen fortsatt ser över frågan om hur rättighetshavare ska få tillräcklig tillgång till adekvat information om hur deras verk används och därmed möjlighet till skäligen ersättning, även i tredje led.

Formuleringen ”gjort vad de har kunnat för att erhålla ett tillstånd”, har i propositionen omvandlats till att de ska ha ”gjort det som skäligen kan krävas”. Det är en försvagning som bedöms försvaga upphovspersonernas ställning samt försvåra såväl förhandlingar som en eventuell rättslig prövning. Jag föreslår därför att ändra lydelsen av 52 l § ändras i enlighet med direktivet (artikel 17) genom att man ersätter ”gjort det som skäligen kan krävas” till ”gjort vad de har kunnat”, så att bestämmelsen återger korrekt uttryck enligt direktivets artikel.

Jag föreslår vidare att regeringen ytterligare undersöker hur rättighetshavare ska få tillräcklig tillgång till adekvat information om hur deras verk används, även i tredje led. Vidare bör regeringen utreda behovet av tvingande lagvalsregler eller andra åtgärder för att säkerställa att reglerna om överlåtelse av upphovsrätt inte kringgås.

Den svenska implementeringen bör också utvärderas löpande. Immaterialrätten är en viktig del av den kreativa och konstnärliga sektorns ekonomi och hur implementeringen sker kommer att vara avgörande, inte minst när det gäller frågor om hur avtal träffas, information och transparens samt hur denna lagstiftning möter en snabbt föränderlig digital värld med de avgränsningar som nu är gjorda för exempelvis rapportörsskyldighet.

Det är viktigt att det går att fatta beslut om lagen nu, samtidigt som det bör finnas en beredskap att vidta åtgärder om det visar sig nödvändigt. Sverige bör

därför löpande utvärdera implementeringen, inklusive kommande utfall i domstol samt andra länders implementering.

Jag föreslår därför att näringsutskottet tillstyrker propositionens förslag samt kommittémotion 2022/23:20 (V) yrkandena 1, 2, 6 och 7 samt motion 2022/23:27 (MP) yrkandena 1–4.

Särskilt yttrande

Upphovsrätten på den digitala inre marknaden (S)

Lawen Redar (S), Ewa Pihl Krabbe (S), Kristoffer Lindberg (S), Louise Thunström (S) och Annette Rydell (S) anför:

Propositionens förslag, liksom det bakomliggande direktivet, syftar till att skapa en bättre balans mellan parterna på den upphovsrättsliga avtalsmarknaden och en rättvisare fördelning av de intäkter som genereras av kreativt innehåll, inte minst på nätet. Genom propositionen genomförs därmed en av de viktigaste reformerna för kulturskaparna och för kultur- och mediesektorn på decennier. Vi välkomnar därför den förra regeringens förslag. Vi anser att de förslag som förs fram i proposition 2021/22:278 Upphovsrätten på den digitala inre marknaden är väl avvägda och vi står bakom propositionen i sin helhet.

Vad gäller språkversioner vill vi framföra följande. För ansvarsfrihet måste en tjänsteleverantör agera i tre avseenden. Den ska dels i fråga om verksamheten i stort göra vad den kan för att få till avtal med rättsinnehavare, dels säkerställa att specifika verk som rättsinnehavarna har försett tjänsten med relevant och nödvändig information om inte görs tillgängliga på tjänsten. I konkreta fall av intrång som äger rum på tjänsten ska tjänsteleverantören dessutom agera snabbt för att få intrånget att upphöra, om denne mottagit en tillräckligt välgrundad underrättelse från den aktuella rättsinnehavaren. När det gäller de två första momenten ska tjänsteleverantören alltså göra vad denne kan (eng. make best efforts). Den svenska språkversionen och den engelska versionen kan ge intryck av att tjänsteleverantören närmast med alla till buds stående medel ska uppfylla de två momenten. Uttrycket best efforts är vanligt förekommande i kontraktsrättsliga sammanhang, bl.a. i de anglosaxiska länderna och innebär där ett mycket högt ställt krav på agerande. Vi anser, som också framhålls i propositionen, att det inte innebär att uttrycket ska anses ha samma innebörd här.

Begreppet definieras inte i direktivet och det finns inte någon hänvisning till nationell rätt. Det är alltså fråga om ett självständigt uttryck i EU-lagstiftningen. Kommissionen har antagit ett meddelande med vägledning för artikel 17 i direktivet (COM(2021) 288 final). I vägledningen lyfts bl.a. fram att begreppet ska tolkas mot bakgrund av syftet och målen med artikel 17. I direktivets skäl 66 anges vidare att det ska göras en helhetsbedömning av vidtagna åtgärder där samtliga omständigheter ska vägas in och det ska göras en proportionalitetsbedömning. Proportionalitetsprincipen innebär bl.a. en individuell bedömning där den enskilda tjänsteleverantörens förutsättningar för att vidta åtgärder vägs in.

Vi delar därför propositionens noga övervägda uppfattning att ett krav på att tjänsteleverantörerna ska vidta de åtgärder som skäligen kan krävas ger en bättre vägledning i fråga om den helhetsbedömning som ska göras. Det innebär

inte, som motionärerna menar, ett lägre ställt krav i svensk rätt än vad direktivet ger uttryck för. Kravet på att vidta de åtgärder som skäligen kan krävas omfattar såväl kravet på att göra det man kan och den proportionalitetsbedömning som ska göras och är alltså avsett att fullt ut motsvara det samlade regelverk som dessa båda utgångspunkter ger uttryck för. På så sätt underlättas också förståelsen av att tjänsteleverantörens ansvar inte sträcker sig längre än att vidta alla rimliga åtgärder och att leverantören inte är skyldig att göra orimliga uppoffringar. Som framförs i propositionen hindrar det inte heller att EU-domstolens framtida praxis på området blir styrande för vad som ska anses utgöra en sådan åtgärd som skäligen kan krävas.